

Läsning som rättighet – därför gör vi det vi gör

Av: Lotta Ahlin

Skolstart – för många barn kanske deras allra första möte med skriftspråket; det mödosamma arbetet med att förstå och behärska de krumelurer som gör dig till en läsare. För oss i Familjen läser innebär det ännu en chans att vara med och göra skillnad.

Att kunna läsa och skriva är en förutsättning för att fullt ut kunna utvecklas till en delaktig samhällsmedborgare. Att behärska skriftspråket är ett övergripande mål i skolans läroplan och ett medel för att kunna tillägna sig utbildningen. *Lära sig att läsa – läsa för att lära.*

Det vi gör utgår från en insikt som känns både tung och angelägen. Alla barn växer inte upp med samma möjligheter att utveckla sitt språk, sin läsning, sin relation till böcker och utbildningens betydelse. Ojämligheten i barns uppväxtvillkor är verklig – och den börjar tidigt. I flera år har vi vetat att av de barn som har lågutbildade föräldrar kommer endast hälften in på gymnasiet. *Hälften.* För barn till föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning kommer 80-90 procent in på gymnasiet. Och man kan, som bekant, inte välja sina föräldrar.

I skolan pratar man ibland om *Matteuseffekten*. Fenomenet hänförs till bibelcitatet:

Var och en som har, han skall få, och det i överflöd, men den som inte har, från honom skall tas också det han har

Under förskoleåren tillägnar sig barnet språkliga förutsättningar vad gäller språkets innehåll, struktur och grammatik. De barn som redan kan mycket får mer kunskap och erfarenheter, och självtilliten ökar. För de barn som inte får den språkliga stimulansen tidigt inträder också Matteuseffekten tidigt. Barnen undviker läsning och riskerar därmed att tilliten till den egna förmågan sjunker. I och med inträdet i skolan börjar jämförelserna med andra barn. *De andra kan, jag kan inte.* I värsta fall blir det en negativ spiral där självförtroendet tar stryk.

Därför är vårt arbete så viktigt. De barn som går sitt sista år på förskolan rustas med bokstavskännedom och de första stegen i läsinläringen tas. Förskolorna ligger i områden med hög andel lågutbildade föräldrar. Föräldrarna erbjuds cirkelträffar där de får kunskap och redskap för att kunna stötta sina barn i skolan. Tillsammans med duktiga förskolepedagoger och andra aktörer bygger vi läsande relationer och stärker barnens framtid. Varje gång Matteuseffekten inte får tillfälle att gro är en seger.

Nu går jag i pension, men mitt engagemang för barns rätt till likvärdiga möjligheter bär jag med mig. Detta illustreras i mitt huvud av ett barn, som rak i ryggen stegar in i skolan med en stark förvissning om att det ska gå bra, *jag är en som kan.*

Och, glöm aldrig att om vi menar allvar med att ALLA barn ska lyckas i skolan så måste vi fortsätta kampen mot ojämlikhet med en dåres envishet och aldrig tappa fokus från arbetet med att nå varje unge!

Foto: Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Om Familjen läser

Familjen läser är ett tvärssektoriellt och områdesbaserat arbetssätt, med målet att förbättra förutsättningarna för att barn med lågutbildade föräldrar ska lyckas i skolan.

Unga som går ut årskurs 9 utan gymnasiebehörighet löper dubbelt så stor risk att hamna i utanförskap. Skolresultaten är i hög grad en reflektion av föräldrarnas skolbakgrund – om föräldrarna inte studerade på gymnasiet har barnen bara 50 % sannolikhet att lyckas.

Genom att arbeta förebyggande med familjer, under barnens sista år i förskolan, kan vi tillförsäkra dem en bra skolstart. Barnen lär sig grunderna i att läsa, och föräldrarna stärks i rollen som blivande skolföräldrar.

Socialförvaltningen och skol- och fritidsförvaltningen genomför arbetet, i samarbete med flera andra aktörer. Arbetsgruppen finansieras av socialnämnden.

Med stöd från Arvsfonden utvecklas nu en fortsättning med föräldrar som har barn i årskurs f-3, boendes i områden med låg utbildningsnivå. Tillsammans med föräldrar, skolor och Rädda barnen tar vi tillvara föräldrarnas engagemang för barnens utveckling i skolan.